



יום העצמאות: פשוט להודות!

מצות מקרא ביכורים דברים כו, ג-ט

ובאת אֶל הַפֶּהן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הֵהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לֵאמֹר לְנֹכַח הַכַּהֵן הַשָּׂנֵא מִיָּדָה וְהִנִּיחוּ לִפְנֵי מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ: וְעַנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִד אָבִי וַיִּרַד מִצְרַיִם וַיִּגְרֶשׁ שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרֹב: וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עַנְיֵנוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצֹנוּ: וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה וּבְמָרָא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתָּיִם: וַיְבָאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ:

רש"י שם: "ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה"

האלשיך:

שנחזיק לו יתברך טובה, ונכיר כי הוא אדון הכל, והוא הטוב והמטיב לנו תמיד, ונברך ונהלל לו יתברך... ועל כן צוה יתברך עשות את כל הכבוד האמור במשנה, למען יורו כי אינם כפוי טובה... כי הלא כל העולם אשר ברא בעבור האדם, לא היה כי אם למען יחזיק לו טובה ויהללנו, ולא יהיה כפוי טובה, ובזה תלוי קיום כל התורה... כי עיקר כונתו יתברך להרחיקנו ממדת כפוי טובה, ולהביאנו אל גדר החזיק טובה כראוי, כי הוא גדר גדול ועיקר גדול בכל ענייני ועיקרי הדת, כי בו תלוי כל עבודת אלהים להכיר כי הנשמה לו יתברך והגוף פעלו וכולנו עבדים לו יתברך, ושבשכר זה הוא מקנה לנו הארץ למורשה ואם לאו הארץ תעזב מהם....

ספר החינוך מצוה תר"ו:

"משרשי המצוה. לפי שהאדם מעורר מחשבותיו ומצויר בלבו האמת בכח דברי פיו, על פן, בהיטיב אליו השם ברוך הוא ובכרכו אותו ואת אדמתו לעשות פרות וזכה להביאם לבית א-להינו ראוי לו לעורר לבו בדברי פיהו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם, ויספר חסדיו ותברך עלינו ועל כל עם ישראל דרך כלל, ועל פן מתחיל בענין יעקב אבינו שחלצו הא-ל מיד לבו, וענין עבודת המצריים בנו, והצילנו הוא ברוך הוא מידם, ואחר השבח מבקש מלפניו להתמיד הברכה עליו, ומתוך התעוררות נפשו בשבח השם ובטובו זוכה ומתברך ארצו, ועל פן צננו ברוך הוא על זה, כי חפץ חסד הוא"

☒ מצות מקרא ביכורים היא המצוה הראשונה שמצטווים בה ישראל לאחר כיבוש הארץ. מהי משמעותה של מצוה

זו ע"פ המקורות שראיתם?

☒ הרב יואל בן נון מספר כי קיבל מאביו, ד"ר יחיאל בן נון ז"ל את המנהג לקרוא את פסוקי מקרא ביכורים בסעודת

ערב יום העצמאות, במקום קידוש. מה לדעתכם משמעותו של מנהג זה?

☒ מה אתם יכולים ללמוד ממצות מקרא ביכורים לימינו אנו?



בבלי סנהדרין צד ע"א

ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו - משיח וסנחריב - גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה: רבש"ע, ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח? לכך נסתתם.

מדוע לא זכה חזקיהו המלך להיות משיח?

מהו, לדעתכם, הקשר בין אמירת השירה לבין היכולת להיות משיח ולהביא גאולה לעם ישראל?

הרב ליאור אנגלמן:

מסתבר שאמירת ההלל יכולה הייתה לשנות את פני ההיסטוריה. אילו היה חזקיהו המלך אומר שירה היו הדברים מתגלגלים כך שהוא עצמו היה משמש מלך המשיח, ובהעדר ההלל הוחמצה השעה. מסתבר שכדי להביא גאולה לעולם לא די בזיהוי הצרות והמצוקות הצריכות תיקון, על המשיח להיות גם בעל תכונה יסודית של הכרת הטוב כלפי הקב"ה בעוצמה כזו שיש בה כדי להוציא מקרבו שירה שכולה הודאה על חסדו של ה'. כך גם בדורנו, מסתבר שישנה חשיבות רבה לשאלה האם אנו מסוגלים לזהות את הטובה הגדולה שגמל עימנו ה' ולהתרומם להלל מעומק הלב, או שמא חסומים אנחנו מלראות את גודל הטוב. אולי אופי התקדמות הגאולה תלוי בכך.

למה, לדעתכם, לעיתים קרובות קשה לנו להכיר תודה לה', באופן פרטי ובאופן לאומי- כללי?

מה ניתן לעשות כדי לחזק את היכולת להכיר טובה?

הרב עמרם אבורביע זצ"ל [1892-1966] היה הרב הראשי לעדת הספרדים בפתח תקוה] בספרו נתיבי עם חלק

הדרשות, עמ' 236

דוד המלך צפה ברוח הקודש על יום חג העצמאות ועליו אמר הפסוק הזה: "זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו", שהתכוון במילים אלה על הפסוק הכתוב בתורה: "היום הזה נהיית לעם" ומצווה אותנו לגיל ולשמוח בו שזו היא מחובתנו להודות ולשבח לה' שזכינו לראות במו עינינו חסדים גדולים שהפליא לעשות לעמו ולארצו.

עינינו הרואות תכנון המדינה וביסוסה, ומימוש חזון התקווה שפעם בלב כל יהודי בכל שנות חייו ובכל תקופות ניסיונותיו, וידוע לכולנו שזו התחלת הגאולה היא אבן היסוד לגאולה השלמה, שגם בכיבוש יהושע לא בבת אחת כבשו את כל הארץ, ועל כל פנים מה שנכספה נפשנו מזה כמה דורות השגנו זה עתה חופש גמור ודרור וחרות וממשל גמור של ישראל בכל החוגים של המדינה, ונצחון צבא הגנה לישראל.

ועלינו כיום הזה לברך את שם ה' ולהודות לו על נס שעשה עמנו... וכתב האר"י ז"ל, דבכל שנה כאשר משבח ומהלל לה'
על הנס שנעשה לו בו יורד שפע רב וגלוי אורות עליונים מלמעלה למטה.

... ורמוז במקרא יום חג העצמאות. אלה מועדי ה'... אלה הם מועדי". במילת: "אלה" רמוז בראשי תיבות: ה' לחודש
אייר. ולכן שמחה גדולה היא לעם היהודי בכללו בכל מושבותיו בבית הכנסת וברחובות, בבית ובחוץ שמחה לגדולים
ולקטנים לגברים ולגברות, כולנו יחד נשיר זמירות ונזכה לשנים רבות נעימות וטובות". ("נתיבי עם חלק ב'. חלק
הדרושים, עמ' שט"ז).

מהי משמעותו של יום העצמאות ע"פ דברי הרב עמרם אבורביע?

מתוך איגרת של תלמידי הגר"א מצפת:

...הארץ מבשרת, הארץ מתעוררת, ארץ מה לשון אומרת?

זכרתי ימים הייתי ממלכת גברת,

ביד ה' עטרת תפארת, גם עתה בי לא שום דבר נחסרת.

בי התורה מתבררת, בי היראה מתגברת, בי הנשמה משוחררת...

... אמת מה נהדר ישיבת הארץ הטובה! אמת מה נפלא חיבת ארצינו! אמת מה נאה קודש, זיו הדר ישיבתה והליכתה,

שבתה וקמתה, שלוותה ושלמותה!

גם בחורבנה אין דמיונה, בשממותה אין כמותה, בשלוותה אין כמותה.

טוב עפרה ואבניה, טוב תבואתה ופירותיה וירקותיה, טוב זכות אוריה,

טוב השגת תורותיה, טוב ריבוי מצותיה, טוב טהרת קדושותיה, טוב הליכת ד' אמותיה...

